

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 156g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (6) din Codul civil

(acțiunea în timp a legii civile)

CHIȘINĂU

31 ianuarie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 3 octombrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 31 ianuarie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (6) din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, ridicată de dl avocat Dragoș Grosu în interesele nei Cristina Captaciuc, în dosarul nr. 2a-291/2022, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată format din doamnele Stela Procopciuc, Elena Grumeza, Natalia Chircu, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Curții de Apel Bălți se află o cauză civilă formulată de dl avocat Dragoș Grosu, în interesele nei Cristina Captaciuc, împotriva Hotărârii Judecătorei Bălți, sediul central, din 26 noiembrie 2021 cu privire la transmiterea în posesie a unui bun imobil ipotecat.

4. La 13 septembrie 2022, dl avocat Dragoș Grosu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (6) din Codul civil.

5. Prin Încheierea din aceeași dată, Curtea de Apel Bălți a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 15 Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

7. Prevederile relevante ale Codului civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, sunt următoarele:

Articolul 7 Acțiunea în timp a legii civile

„(1) Legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

(2) Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare.

(3) De la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă prevede altfel.

(4) În cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.

(5) În situațiile prevăzute la alin.(4), dispozițiile legii noi se aplică modalităților de exercitare a drepturilor sau de executare a obligațiilor, precum și de înstrăinare, preluare, transformare sau de stingere a acestora. De asemenea, dacă legea nouă nu prevede altfel, clauzele unui act juridic încheiat anterior intrării în vigoare a legii noi contrare dispozițiilor ei imperative sunt, de la această dată, lipsite de orice efect juridic.

(6) Dispozițiile legii noi privitoare la termenele de prescripție atât extintivă, cât și achizitivă (uzucapiune) se aplică termenului de prescripție care a început să curgă înainte de data intrării ei în vigoare și nu a expirat înainte de acea dată. În acest caz, termenul curs anterior se ia în cont. Începutul, suspendarea și întreruperea termenului de prescripție se determină, pentru perioada anterioară intrării în vigoare a legii noi, de legea veche.

(7) Dacă termenul de prescripție prevăzut de legea nouă este mai scurt decât cel prevăzut de legea veche, atunci, începând cu data intrării în vigoare a legii noi, începe să curgă un nou termen de prescripție în condițiile legii noi. În acest caz, termenul curs anterior nu se ia în cont. Dispozițiile prezentului alineat se aplică și în cazul în care legea nouă declară prescriptibil extintiv dreptul la acțiune care conform legii vechi era imprescriptibil extintiv.

(8) În cazul menționat la alin.(7), dacă termenul de prescripție prevăzut de legea veche expiră înainte de termenul de prescripție prevăzut de legea nouă, prescripția se împlinește la expirarea termenului stabilit de legea veche.”

Articolul 391 Termenul general de prescripție extintivă

„(1) Termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

(2) Acțiunile privind apărarea drepturilor personale nepatrimoniale se prescriu numai în cazurile expres prevăzute de lege.”

Articolul 392

Termenele speciale de prescripție extinctivă

„(1) Se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzelor sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești.

(2) Se prescriu în termen de 10 ani acțiunile privind:

a) drepturile reale care nu sunt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sunt supuse altui termen de prescripție;

b) repararea prejudiciului adus mediului.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției susține că norma contestată încalcă principiul neretroactivității legii, deoarece textul de lege instituie un mecanism nou de punere în aplicare a prevederilor legale privind termenele de prescripție. Autorul menționează că legea veche stabilea termenele de șase luni, trei ani și respectiv cinci ani, în cazul viciilor în construcții, pe când legea nouă stabilește termenul special de prescripție extinctivă privind drepturile reale de 10 ani. Astfel, autorul menționează că aplicarea retroactivă a prescripției extinctive prevăzută de legea nouă oferă persoanei posibilitatea să formuleze o acțiune în instanță, deși termenul de trei ani prevăzut de legea veche s-a prescris.

9. Autorul sesizării pretinde că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 15, 16 și 22 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

10. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

11. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

12. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

13. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 7 alin. (6) din Codul civil. Așa cum rezultă din sesizare, pe rolul Curții de Apel Bălți se află o cauză civilă cu privire la transmiterea în posesie a bunului ipotecat și încasarea dobânzii de întârziere. Prin urmare, Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Curtea constată că norma contestată nu a mai constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

14. Curtea reține că autorul sesizării a menționat incidența articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 15 [*universalitatea*], 16 [*egalitatea*] și 22 [*principiul neretroactivității legii*] din Constituție.

15. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolul 1 alin. (3) din Constituție comportă un caracter general și reprezintă un imperativ care stă la baza celorlalte reglementări. Această normă nu poate fi invocată de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (DCC nr. 56 din 19 aprilie 2022, § 25). De asemenea, Curtea a reținut că articolele 15 și 16 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (DCC nr. 177 din 23 noiembrie 2021, § 37).

16. Cu referire la incidența articolului 22 din Constituție, Curtea subliniază că dispozițiile acestui articol garantează neretroactivitatea legii penale, în sensul larg al noțiunii „penal” (care include dreptul penal și dreptul contravențional), adică principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Astfel, exigențele articolului 22 din Constituție sunt incidente în cazul normelor de drept penal substanțial (a se vedea DCC nr. 37 din 30 martie 2021, § 42; DCC nr. 73 din 27 mai 2021, § 18). Totuși, Curtea reține că legea contestată nu are un caracter penal.

17. Curtea menționează că o condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. În condițiile în care autorul nu a argumentat existența unor ingerințe în alte drepturi fundamentale garantate de Legea Supremă, Curtea nu poate examina prevederile contestate din perspectiva argumentelor expuse în sesizare.

18. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (6) din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, ridicată de dl avocat Dragoș Grosu în interesele dnei Cristina Captaciuc, în dosarul nr. 2a-291/2022, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 31 ianuarie 2023

DCC nr. 10

Dosarul nr. 156g/2022